

Pamětní šestigroš

Jiří Fišer

Tento příběh věnuji své studentce, kolegyni a kamarádce Daně.

Déšť nepřestával a naopak sílil. Dva jezdci mířili k hradbám města, které se vynořilo na západním obzoru zahalené do temných mraků. Nepromokavé pláště je už nechránily před nepřízní počasí, a tak jim voda z provlhlých nohavic pronikla až do bot a v čůrcích stékala po třmenech a rozstříkovala se v malých gejzirech.

„Psí počasí, seržante,“ postěžoval si ten jedoucí na bílé kobylce, když ucítil chladný pramínek nekompromisně se deroucí po zádech k relativně suché části trupu.

„Psí, pane,“ souhlasil druhý na grošákovi přidržující v prochladle levici kopí se splhlým černobílým praporcem.

Déšť postupně získával sebevědomí průtrže mračen a jezdci se rozhodli bojovat se živlem mlčky. Promočení na kůži podalší půlhodině vjeli do širokého průjezdu městské brány, kde je gestem zastavil hlídkující voják.

Jezdec na bělce shodil kápi a pokusil se ze své ryšavé kštiny vytřást trochu vody. „Doufám, desátníku, že ste nás zastavil, abyste

nás pozval na čajovej dýchánek ve vytopený kordegardě?“ utrou-
sil.

„Ne tak docela, pane kapitáne. Někdo s váma chce mluvit,“ řekl omluvně strážník a vydal se ke dveřím strážnice. Avšak dříve než tam dorazil, vyšel z nich důstojník královské gardy. Jeho unifor-
ma byla vzorově čistá, chochol na vycházkové přilbici ukázkově
načepýřený a především byl dokonale suchý.

— *A sakra, seržant Valibor. Posel »dobřejch« zprávy.*

„Náš milostivý panovník vyjádřil přání vás vidět, pane královský
kapitáne, a to bez prodlení,“ prohlásil seržant bez jakékoliv sna-
hy vžít se do pocitů promočeného jezdce.

„Mám namířeno ke svému příteli, převleču se, najím a za hodinu
jsem v citadele jak na koni, seržante.“

Valibor pohlédl na proudy deště smáčejíci náměstí za branou a
s výrazem mučedníka se obrátil k jezdci. „Král byl v tomhle
ohledu zcela jednoznačný. Vy možná nevíte, co u krále znamená
»bez prodlení«, ale být vámi, tak bych si v tomhle směru rychle
doplnil vzdělání.“

Jezdec se zadíval na zimou se chvějícího praporečníka, a poradiv
se se svým prokřehlým tělem, rozhodl se pro malou vzpouru.
„Dokud se tady já a můj seržant trochu neohřejem, tak dál neje-
du. Ani král si určitě nepřeje, abysme z týhle sloty měli
nachlazení nebo i něco horšího.“ — *Teda alespoň doufám.* „A vy
si taky určitě nechcete zašpinit stejnokroj, seržante. Počkáme ve
strážnici, dokud to nejhorší nepřejde.“

Seržant chvíli bojoval sám se sebou a s obavou o svou kariéru, ale když mu náhlý poryv větru vchrstl do obličeje smrštku studených kapek, přikývl.

Jezdec, nečekaje na seržantův souhlas, seskočil s kobyly. „Počkej na mě tady, Krasavice,“ obrátil se k ní, laskaje ji, „vrátím se ti za chvíli. Pak pojedem ke králi a tam se o tebe postaraj.“

Valibor se zatvářil přezíravě, ale desátník se nabídl, že se o kobyly postará on. „Vodvedu jí zatím do naší stáje, pane kapitáne, je kousek odtud, dám jí nažrat a vyhřebelcuju ji.“

„Postaráte se i o mýho Větroplacha?“ promluvil poprvé praporečník, jenž už také opustil sedlo, a stejně jako s kapitána s něj pomalu odkapávala voda.

„Máme tam dost místa pro dva koně a když zajdu pro své syny, tak budem mít i dost rukou, pane.“

Královský kapitán zalovil v jedné ze sedlových brašen a nabídl desátníkovi groš.

„To nemůžu přijmout, korouhevní pane. Pro vás to dělám rád.“ Desátníkův zrak mimovolně přeskočil na Valibora.

„To není pro vás, desátníku, ale pro vaše syny.“

Ze strážnice odcházeli až po necelé hodině. Uniformy jim nestačily uschnout, ale v žaludku hřál horký mátový čaj a duši potěšilo setkání s pár starými přáteli. Obloha byla stále monotónně šedá, ale déšť přešel v mrholení.

Desátník přiváděl Krasavici i Větroplacha, jejichž srst se leskla a jejichž výraz vyjadřoval emoce, které byly Valiborovi zcela cizí.

Seržant Stráže se tvářil zároveň našťavaně i ublíženě – láska či přátelství pro něj byly cizími slovy.

„Kde je můj kůň, desátníku?“

„Je ve stáji, pane.“

„A to jste mi ho nemohl taky přivést?“

„Mám jen dvě ruce, pane.“

„A to nevíte, že vyšší šarže a gardisti maj vždycky přednost?“

„Koně, pokud vím, žádnou šarži nemaj, pane.“

„Vy víte, jak to myslím. Nedělejte ze sebe blba.“

„Myslím, že bysme se neměli zdržovat, seržante,“ přerušil poučný rozhovor královský kapitán, který si už protahoval záda v sedle. „Ve stáji se můžete zastavit cestou. Je to jen půl honu. My na vás počkáme v citadele,“ rozhodl a hned dal pokyn své kobylce, která odskočila a rozjela se cvalem po dláždění dlouhého náměstí. Praporečník ho beze slova následoval. Když na konci náměstí zatočili do ulice stoupající ke Královské bráně, otočil se a oznámil: „Máme ho v patách, pane. Jede ve městě tryskem. Dostihne nás ještě před bránou.“

„Sou bohužel věci, který nás dostihnou, ať chcem či nechcem, Jaroslave. Namátkou smrt, berně a blbec na koni.“

Korouhevní pán kráčel dlouhou chodbou a snažil se připravit na setkání s králem. Byl už sám, neboť Krasavici zanechal v rukou královského štolby, Jaroslava se ujala soucitná kuchařka a Valibor byl našťestí povolán buzerovat své podřízené.

Stráž před audienčním sálem mu zasalutovala a otevřela dveře. Král seděl za stolem a něco řešil se svým dvorním maršálkem. Když byl spatřil příchozího, maršálka gestem propustil a na jeho tváři poznamenané ohněm se usadil úsměv. „Vítám tě, Vladislave. Jak se daří paní Svatavě?“

„Má se dobře, Boleslave, a mám tě od ní pozdravovat. Po pravdě řečeno sem ale čekal, že si po tý dlouhý cestě budu moct trochu odpočnout.“

„Omlouvám se ti, švagře. Určitě máš hlad a jak vidím, tak se potřebuješ převléci. Nutně jsem ale potřeboval mluvit s tebou dřív než se setkáš se seržantem Václavem.“ Na králově tváři setrval úsměv, ale pomalu vychládal.

„Co zas udělal?“

„Sedni si. Bude to trochu delší. Dám přinést něco k jídlu.“

Vladislav přijal nabízené křeslo, těžce na něj dosedl a natáhl si nohy. Boleslav přivolal sluhu, který přinesl hrnek horkého mléka a tvarohové koláčky. Vladislav se pod zkoumavým zrakem krále snažil nedat najevo svůj takřka vlčí hlad.

Vladislav dojedl, dopil poslední hlt, a když viděl, že začít bude muset on, zeptal se: „Tak co se stalo, Boleslave?“

„Před pár měsíci jeden z předních obchodníků zaplatil daně a náhodou se zjistilo, že nové groše, které odevzdal, mají v sobě víc mědi než stříbra.“

Vladislav se v mincovnictví vůbec nevyznal, nicméně ani na chvíli neuvěřil, že se to zjistilo náhodou. Boleslav, jinak možná až příliš shovívavý, si v případě své mincovní reformy nebral

servítky. Vladislav byl nucen přihlížet popravě posledního penězokaze, a další takový »zážitek« si už nepřál znovu zažít.

„Další penězokaz?“ zhořklo mu to slovo v ústech.

„Je to ještě horší, Vladislave. Ty peníze byly k nerozeznání od těch pravých. A ony jsou ve skutečnosti pravé, neboť je vyrazili v královské mincovně. Teď už to víme jistě.“

— *Do čeho ses to, Václave, namočil?*

„A Václav?“

„Ten dostal za úkol sledovat pár podezřelých pracovníků mincovny. Zaměřil se na mincmistra...“

„A?“

„Jeho muži byli příliš neopatrní, a tak si jich mincmistr všiml.“

„A já to mám za něj vyřešit?“

„Mincmistr ztropil povyk, protože on a jeho muži spadají pod přímou pravomoc krále. Takže se to provalilo a mě v tomhle okamžiku nezbyvá nic jiného než jmenovat královského vyšetřovatele, který to ale bude mít za téhle situace sakra těžké.“

„Můžu odmítnout, Boleslave?“

„Můžeš. Ale potřebuju někoho, kdo má dost vysoké postavení a zároveň je dost inteligentní, aby mohl vést složité vyšetřování.“

„Už si mě, Boleslave, jednou takovým vyšetřováním pověřil.“

„A díky tomu, jak jsi skvěle uspěl, jsem mohl obnovit království, Vladislave.“

— *Ale předtím sem jen tak tak unik’ oprátce.*

Václav prožíval jedno ze svých depresivnějších období. Rozešel se s milenkou, s níž žil už více než čtyři měsíce. Vladislava to příliš nepřekvapilo, neboť jeho přítel se rozhodl milenky využívat jako bezplatné hospodyně. Po opadnutí prvotních vášní to došlo každé z nich a poté, co zjistily, že se s nimi rozhodně nehodlá oženit, učinily jediné správné rozhodnutí.

Vladislav proto našel namísto svého přítele jen stručný dopis a ve skryši klíč od vchodu. V dopise bylo i jméno hospody, v níž seržant městské stráže zapíjel svůj žal, ale Vladislav dal přednost horké koupeli a posteli v hostinském pokoji. Hlad naštěstí neměl, neboť Boleslav ho po rozhovoru pozval na večeři. Tam se setkal se svou sestrou, pročež se mu podařilo i trochu se uklidnit.

Václav se do svého domu vrátil až před půlnocí ve stavu, kdy nemělo smysl s ním o čemkoliv diskutovat. Vladislav se proto postaral jen o to, že jeho přítel leží v posteli a má vyzuté boty.

První příležitost k rozhovoru tak nastala až o desáté ráno, kdy vyhladovělý Václav našel cestu do kuchyně.

„Á, ty už si vzhůru, Vladislave,“ zamumlal a začal se shánět po něčem k jídlu.

„Už od sedmé,“ oznámil host a přesunul směrem k hostiteli cínový talíř s chlebem a klobásou.

Václav si sedl na židli naproti a dal se do jídla.

„Potřebuju s tebou něco probrat.“

„Co jen chceš, Vladislave. Si můj dobřej přítel a moc dobřejch přátel mi už nezbylo. A všechno sou to chlapi.“

„Měls prej nějaký potíže s mincmistrem?“

„Měli sme ho sledovat a jeden z mejch hochů byl přitom trošičku neopatrnej. Mincmistr přišel na to, že mu dělá stína a když mu vyhrožoval soudama, tak Protěch vyžvanil, že za tím stojím já. Mincmistr mě pak očernil před králem, ten to řek' mýmu kapitánovi a ten předevcírem seřval mě. Ale zase tak moc se neděje. Ty určitě zajdeš za králem nebo rovnou za mincmistrem a vyžehlíš to. Ve skutečnosti sem tě chtěl o to požádat.“

„Nenapadlo tě někdy, proč ste ho měli sledovat?“

„Proč by mě to mělo zajímat. Měli sme sledovat i pár dalších lidí, a v těchle případech se raděj nic neptám.“

„Včera sem byl u krále a ten mi řek', co za tím stojí, Václave. Někdo v mincovně razí falešný mince a možná je za tím i sám mincmistr. A víš, jak je král háklivej na penězokaze?“

Václav té popravě také přihlížel a tak se jeho malá očka, která prozatím mířila především do talíře, zadívala na Vladislava. Zaostřila se a objevil se v nich strach. „A kurva!“

„A tak mě král jmenoval královským vyšetřovatelem, abysem našel viníka.“ — *Ještě mu to stále nedochází.* „Můžu si k tomu vzít pomocníka. Sám nevím proč, ale vybral sem si tebe.“

„Proč mě?“ Václav konečně úplně vystřízlivěl. „Já...“

Vladislav ho nenechal domluvit. „V jedenáct máme domluvenou exkurzi v mincovně. A ty máš čtvrt hodiny, aby ses oblík' do uniformy a čekals s našima koňma před vchodem.“

„Já...“

„To je rozkaz, seržante!“

V půl jedenácté Vladislav vyšel z domu a našel Václava v parádní uniformě na služebním koni. Ve volné ruce držel otěže Krasavice, jež se intenzivně seznamovala s novým koňským přítelem. Když ale ucítila svého jezdce, přestala plavákovi věnovat sebe-menší pozornost.

Vladislav svou kobylku pohladil, vyšvihl se na ni a vydal se směrem k citadele. Václav se rozjel za ním, ale téměř celou cestu mlčel. Promluvil, až když se přiblížili k mostu vedoucímu k hlavní bráně citadely. „Je to tak vážný, Vladislave?“

„Myslíš, že by mě král obtěžoval nějakou prkotinou?“

„No to teda asi ne,“ přiznal nedobrovolný asistent. „Můžu ti nějak pomoci?“

„Nejlepší bude, když budeš mlčet. Ale pozorně se dívej a poslouchej.“

Vladislav navštívil týnskou citadelu mnohokrát a proto se domníval, že ji dobře zná. Nikdy však nenavštívil královskou mincovnu, a popravdě řečeno, si prozatím příliš nevšímal ani její budovy. Ta byla nízká, nehezka a vklíněná do severního bastionu, daleko od nádhery síní a královských komnat i bujné zeleně zahrad nad Velkou řekou.

Mincmistr je čekal u portálu, jímž do mincovny vcházeli úředníci. Byl oblečen v honosném oděvu, který jasně naznačoval, že kromě krále a pár nejvyšších šlechticů by se na něj všichni měli dívat z nebetyčného podhledu. Pro zvýšení celkového dojmu ho

obklopovala svita jeho vyšších úředníků v pestrobarevných kabátcích vesměs s dostatečně blahobytnými těřichy.

„Vítám vás u nás, Vladislave, pane na Černém Brodě a Ostroměři a správce hradského Pomoří. Je nám velkou ctí přivítat v naší vzorné mincovně královského kapitána a svaka milostivého pana krále.“

— *»Vzorná mincovna«, kde někdo okrádá krále. Ten má sice celý hejno úředníků, ale z nějakýho podivnýho důvodu se domnívá, že sem jedinej, komu může důvěřovat.* „Nejsme zde na prohlídce, vážený pane mincmistře,“ podotkl oslovený využívaje nadhledu, který mu poskytoval koňský hřbet. „Král mě pověřil vyšetřováním.“

Mincmistr neslevil ani o stupeň na svém podlézavém úsměvu a jeho sebevědomí bylo neotřesitelné. „Je to jen ztráta vašeho drahocenného času, korouhevní pane. Jsou to jen pomluvy závistníků. V naší mincovně je vše v dokonalém pořádku, mince mají správné zrno a nikdy se nám neztratil ani měďák.“

— *Měďák možná ne, ale někdo si tady stačil ulejt pár liber stříbra.* „O tom necht' rozhodne král, pane. Na základě mý zprávy.“

„Samozřejmě, pane královský kapitáne. Samozřejmě. Je nám ctí vás přivítat. Těžko ale najdete něco, co byste mohl kritizovat. Mladoto, pomoz velkomožnému pánu s koně!“

Mladota, úředník s nulovými pravomocemi, ale nezanedbatelným sebevědomím, naklusal ke Krasavici, ale když viděl její výraz, stáhl se do bezpečné vzdálenosti. Vladislav opustil sedlo sám a úředníkovi pokynul, aby se mu o ni postaral. Když míjel mincmistra, otočil se, a tak na pár vteřin zachytil pohled, který

starý muž věnoval Václavovi.— *Tenhle typ pohledu bysem pravděpodobně využil, kdybysem na svý holínce objevil trus nějakýho hodně odpornýho zvířete. „A abysem nezapomněl, vážený pane,“ obrátil se k mincmistrovi, „představuju vám svýho pomocnýho vyšetřovatele, rytíře Václava, seržanta týnský městský strážce.“*

Mincmistr v mžiku obnovil svůj blahosklonný úsměv a Vladislav musel ocenit, že bez jakékoliv stopy ironie pronesl: „Už jsme měli příležitost se seznámit. Nemohl jste si vybrat lepšího spolupracovníka, pane královský kapitáne. I on je samozřejmě vřele vítán.“

Mincmistrův zástupce otevřel kované dveře a Václav, následovaný mincmistrem, vstoupil do dlouhé chodby, kterou lemovaly kanceláře s několika pobledlými úředníky skloněnými nad fascikly.

„Tady to není zajímavé, kapitáne. Tohle je administrativní část, kam chodí jen úředníci. Pokud se nechcete prohrabovat papíry, v nichž vše na halěr sedí, pak je zbytečné se tady zdržovat.“

— *Překvapilo by mě, kdyby tam něco nesedělo. Z účetních knih pravdu nevykutám.*

Jeden z úředníků se přiblížil k mincmistrovi a něco mu zašeptal.

„A přece něco. Tady kolkař mě upozornil, že byste měl vědět, jak uchováváme ražební kolky, nebo. jak tomu říkají lidé mimo naši branži, razidla.“

Uprostřed chodby stála velká okovaná truhla. Byla zamčená a navíc ji chránilo několik šedivých pečeti.

„Tady uchováváme razidla, pokud se právě nepoužívají k ražbě. Kolkař je vždy kontroluje a uzamyká přes noc, nebo když se nepoužívají. Já a můj zástupce navíc truhlu vždy opatřujeme pečeti. Chcete ji otevřít? Bude pak ale trvat pár minut, než ji zkontrolujeme a znovu zapečetíme.“

„Myslím, že ne, pane mincmistře. V tomhle vám budu důvěřovat. Jistě o tom vedete pečlivou evidenci.“

„Samozřejmě, velectěný pane. Můžete do ní kdykolivěk nahlédnout.“

„Později, pane. Rád bych se teď podíval na místa, kde se razí mince.“

„Máte velké štěstí, že jste zde z pověření samotného pana krále. Jen nemnoho lidí, kromě mincovní čeledi, dostalo povolení ke vstupu. Dokonce ani většina úředníků tam nesmí. A ti, co smí, tam mohou jen ve dvojicích, aby se navzájem kontrolovali.“ Mincmistr gestem propustil nižší úředníky a ke dveřím na konci chodby přistoupil jen se svým zástupcem a mistrem kolkařem. Společně trojicí klíčů otevřeli těžké dubové dveře a nechali jimi projít Vladislava i Václava. Pak je opatrně znovu zavřeli a zamkli. Vladislav mezitím takřka všemi smysly vnímal prostoru, do níž vstoupili. Bylo tu příšeří, ozývaly se pravidelné údery kovu o kov a podivně to tu páchlo.

Po levé straně stála největší váha, kterou kdy Vladislav viděl. Byla uzavřena v bytelné železné kleci v blízkosti velkých železných vrat, v jejichž středu byly umístěny menší dveře, jimiž by stěží prošel větší muž.

„Tohle je naše největší chloubka, nejpřesnější váha v celém království. Může zvážít i tři centýře a nesplést se přitom ani o čtvrt unce. To je méně než váha dvou grošů. Vážíme na ní veškerý kov a pagemnet, který se přivazuje do mincovny.“

„Pagemnet?“

„Pagemnet jsou staré či neberné mince, z jejichž stříbra se vyrazí nové. Občas využíváme i stříbrné klenoty a nádoby.“ Mincmistr se úspěšně vžil do role laskavého učitele, jehož posláním je alespoň trochu obrušovat ignoranci nechápavého žáčka. „Ale od té doby, co jsem tady já, slouží i k vážení všech pracovníků mincovny od posledního slévače po samotného mincmistra. Každý se musí odvážit při příchodu i po odchodu. A pokud zjistíme sebemenší rozdíl v neprospěch váženého, tak musí projít důkladnou tělesnou prohlídkou. Z mincovny tak nemůže uniknout ani čtvrtunce stříbra, aniž bychom to nezjistili.“

Václav, který si váhu podrobně prohlížel, už otvíral ústa k otázce, ale při pohledu na Vladislava je rychle zavřel. I jeho však dostihla představitivost. „Každej se ale musí během šichty najíst, a taky... vyprázdnit. To může výsledek dost ovlivnit.“

„S tím samozřejmě počítáme. Vážíme osoby se vším – s jídlem, jež si přinesou, a při odchodu si každý musí na váhu vzít i své exkrementy.“

Vladislav se rozhodl své představitivosti nepodlehnout. Příliš se mu to nedařilo. Představu mincmistra, jak si odnáší svou celodenní »produkcí«, nešlo jen tak vytěsnit.

„A přivazujete a odvážíte ještě něco?“

„Přivážíme dřevěné uhlí, papír, inkoust, pivo, vodu a nástroje a kromě mincí odvážíme i nějaké odpadky. Vše je důkladně prohlédnuto, zváženo a zaznamenáno. Snad jedině vzduch nekontrolujeme. Prozatím.“

— *Tady si snad člověk ani nemůže uprdnout bez toho, že by to bylo zaznamenaný.*

„A teď se podíváme do naší slévárenské dílny.“ Mincmistr se vydal na druhý konec chodby a dalšími dveřmi vyšel na malý šedivý, ale dokonale čistý dvůr. Tam zamířili doprava a vraty vešli do velké místnosti osvětlené září ohňů a roztaveného kovu.

„Tady se slévá »fajn«, to je ryzí stříbro, s mědí na mincovní kov, která se odlévá do tyči, kterým říkáme cány. Ty se odnášejí do kovárny nebo do pokladnic pro budoucí použití.“

„A nemůže se stát, že se tu a tam přidá víc mědi?“ — *V některých těch mincích nebyla ani polovina stříbra.*

Mincmistr evidentně nemohl uvěřit, že někdo může být tak naivní. „Sám vidíte, kolik lidí na to dohlíží. Vše se pečlivě váží a každý cán musí mít můj cejch. A proběři pečlivě kontrolují ryzost výsledného kovu.“

— *No ,dohlížitelů je tady víc než dělníků. Dva držejí formu, dva nalívají a čtyři je při tom sledují.*

Vladislav ještě chvíli pozoroval slévání a snažil se všechno zaznamenat do paměti. Pomalu začínal litovat, že si nevzal papír a tužku.

„A teď přejdeme do naší šmitny. Tam se z cánů dělá plech o tloušťce budoucích mincí a trojnásobné šířce.“

Kovárna byla na druhé straně dvora a pětice chlapů tam těžkými kladivy roztepávala cány na úzké pásy. Další kontrolovali jeho tloušťku a i zde se vše průběžně vážilo a zapisovalo.

Vladislav musel obdivovat sílu a zručnost mincířů, jejichž kladiva dopadala v pravidelném rytmu a s dokonalou přesností.

„Další fází je vyražení kulatých střížků průbojníkem a jejich následná úprava.“

Průbojník byl stroj, který překonával všechny, které Vladislav ve svém životě viděl. Obsluhovala ho pětice mužů a on fascinovaně pozoroval, jak se pásy kovu pod tlakem obřího lisu mění v kulaté plíšky dopadající do připravených věder. — *Něco ale musí zbejt?* vrátil se alespoň v myšlenkách ke své práci. Avšak dříve než se stačil zeptat, dostal odpověď. Jeden z dělníků opatrně vyjmul ze stroje zbylý kov a předal ho úředníkovi, který ho převážil. Dělník navíc smetáčkem smetl drobné odřezky a i ty po převážení doputovaly do příruční pokladnice.

Vědom si své znovu probuzené povinnosti, prozkoumal Vladislav celou místnost. Stejně jako všechny předchozí měla okna jen do dvora a i ta byla malá, opatřená hustým mřížovím. Dokonalý pořádek nenarušoval sebemenší odštěpek kovu.

V další místnosti se střížky vyrovnávaly, začišťovaly a nakonec ponářely do horké tekutiny.

„Střížky, my jim taky říkáme šrotlíky, se bělí v roztoku vinného kamene a soli,“ poučil ho mincmistr a kulaté plíšky vyjmuté z lázně skutečně zářily typickým stříbřitým leskem.

„A teď nás, vážení pánové, čeká ražba. Musíme ale po schodech, neboť pregěji pracují v patře nad šmitnou.“

Mincmistr byl stejně jako ostatní vyšší úředníci při těle, ale schody zdolal s překvapivou lehkostí a jako první vstoupil do místnosti, v níž několik mužů ovládalo další stroj. Vladislava však zaujal spíše postarší muž, který seděl na masivní lavici a mince razil ručně. Znal ho totiž z hospody U spokojeného umrlce, kam občas zabloudil s Václavem. Pregéř, jehož vlasy už prokvétaly šedinami, ho také poznal a usmál se na něj.

Vladislav k němu přistoupil a přestal vnímat svět kolem sebe. Poprvé spatřil, jak se dělají peníze. Malé plíšky kovu se úderem raznice měnily v měnu. Bylo v tom něco magického – neživý kov se v jediném okamžiku transformovala do výtvoru, jenž podoben krvi oživoval svým oběhem organismus lidské společnosti. Ano, i ten kov měl svou cenu a vyžádal si pot a možná i krev mnoha lidí; a úder jen nepatrně změnil jeho tvar. Přesto Vladislav podlehl iluzi, že každou novou mincí je společnost bohatší a šťastnější a trochu toho nového štěstí ulpí i na něm.

Z podivného rozpoložení ho vytrhl až mincmistrův smích. „Pan seržant si to tady, jak vidím, užívá.“

A seržant si skutečně užíval. Václav pouštěl mezi prsty stříbrné groše, jež zvonivě dopadaly na blyštivou hromadu, a dětinsky se přitom usmíval. Až když se jeho pohled stočil na náhle zachmuřeného kapitána, propustil poslední z nich a úsměv vystřídal stud.

„Na razícím stroji vyrábíme běžné mince, ale nechali jsme si tady Vratimíra, abychom mohli vytvářet skutečnou krásu, v níž každý ucítí dotyk lidských rukou. Tohle by vás mohlo zajímat, korouhevní pane. Král si objednal příležitostnou ražbu

šestigrošů k pátému výročí své svatby s vaší převzácnou sestrou. Nechcete se podívat?“

— *Pět let! Už je to pět let, co nemám bratra.* „Proč? Jsem tu přece kvůli něčemu jinému.“

„Jistě, pane kapitáne. Jste tu kvůli něčemu jinému. A už jste něco vyšetřil?“

„Prozatím jsem provedl jen obhlídku místa činu, pane mincmistrě. Ještě si trochu popovídám s váma a vašima lidma. A až pak se uvidí, zda někoho obviním.“

I cestou zpět Václav mlčel. Promluvil až na horním konci Dolního náměstí. „Udělal to ten mincmistr.“

„Proč si to myslíš?“

„Má takovej podlejzavej úsměv.“

— *Za ten úsměv i za tu jeho povýšenost by zasloužil zavřít.* „Nemůžeš někoho zavřít za úsměv, Václave.“

„Ale on to tam má všechno pod dohledem. Tam se nevysere ani myš, aniž by to nevěděl.“

„Taky se tam ale všichni navzájem kontrolují, a on sám by ty falešný mince nevyrobil. Pokud už v tom má prsty, tak v tom jedou všichni nebo alespoň většina z nich.“

„Ale on má hlavní odpovědnost, takže by jako první visel on.“

— *Nejhorší na tom je to, že by nevisel. Čekalo by ho něco mnohem horšího.*

Během zasedání královské rady dopoledne druhého dne nepadlo o vyšetřování ani slovo. Král byl sice o něco zachmuřenější, ale to se občas stávalo. Po skončení však Vladislava požádal, aby neodcházel.

„Jak jde vyšetřování?“

„Už jsme začali, ale zatím nemáme nic, čeho bysme se mohli chytit, Boleslave.“

„Už jste začali... Přečti si tenhle dopis. Přinesli mi ho dnes ráno.“

Vladislav převzal odpečetěný dopis a začal číst. Před očima se mu postupně zhmotňovala rudá mlha. Přesto se ovládl. Prozatím.

Václav držel dopis v ruce a hlas se mu chvěl. „Já sem tam nic nevzal, Vladislave!“

Vladislav mu papír vytrhl z ruky, aby z něj mohl citovat. „Já vím, žeš nic nevzal.“ — *Tak blbej zase nejsi.* „Ale nedělej, že si tak blbej, že nevíš, co to pro nás znamená. Svatá prostoto! *Nechci nikoho obviňovat, jen podotýkám, že rytíř Václav neodborně manipuloval s nově vyraženými mincemi, a tak se mohlo, přirozeně jen nedopatřením, stát, že mu ty tři chybějící groše zůstaly v kapse či v jiném záhybu jeho uniformy.*“

„Nezlob se na mne, Vladislave. Na chvíli sem podlehl pokušení. Ale fakt jen na chvíli.“

Vladislav se ve skutečnosti na Václava příliš nezlobil, jen se cítil jako největší blbec a nechtěl v tom být sám.

„Pokud by si pan seržant, pověřený veleváženým korouhevním panem odpovědnou rolí asistenta vyšetřovatele, přece jen přál odnésti si z Vaší mincovny nějaký suvenýr, mohl mne přirozeně laskavě požádati a já bych ho na své náklady a s největší radostí obdaroval některou z pamětních mincí, aniž by byla vznikla škoda, jež musila býti zaznamenána v mincovní knihu.“ — Ten zmetek. Tolik invektiv v jediný věť.

„Já už si dám příště pozor.“

— Máš štěstí, že už sem cestou stačil vychladnout. „Příště už tě s sebou nevemu.“

„Ty mě chceš odvolat z toho vyšetřování!?“

— Ještě včera si tím jmenováním nebyl zrovna nadšen. „Ne, Václave. Tímhle mi vyhlásil válku, a já to jen tak nevzdám. A potřebuju někoho, kdo mi s tím pomůže.“

Navzdory bojovému odhodlání a zapojení dvou mozků na tom byli večer stejně jako ráno. Tušili, kdo za tím vším stojí, ale neměli žádný důkaz. A především nevěděli jak dál.

„Ráno lepší večera, Václave,“ prohlásil starší ze dvou přátel, když už došly zásoby jídla a mladší usnul s hlavou na stole. Přesto ještě dlouhé hodiny leže v posteli trápil mozek v naději, že přijde osvětlení. Namísto toho slyšel mincmistrův smích.

Ráno se pokusil hodit vše za hlavu tím, že se vypravil na trh koupit něco k jídlu. Václav ještě dospával a dům byl ponuře šedý.

Nejdříve nakoupil vejce a chléb, a pak se ohlížel po nějaké zelenině. Právě když se byl rozhodl pro bílou ředkev, narazil do něj

strážník. Vladislav v něm poznal desátníka, který se spolu se syny postaral o Krasavici a uvařil jim skvělý čaj.

„Právě jsem myslel na vás a pana seržanta Václava,“ řekl strážník, když se byl konečně zorientoval.

„Čím sme si to zasloužili, desátníku?“

„Co ste udělali panu mincmistrovi, pane kapitáne?“

Vladislav nedokončil nádech a na poslední chvíli zachránil vejce před zkázou, jež by je jinak čekala na kamenném dláždění. „Co o nás říkal?“

„Že ste dva debilové, který ho přivedou na šibenici.“ Výraz, který se usadil ve Vladislavově tváři, přinutil desátníka doplnit.

„Omluvám se vám, pane kapitáne. Jen sem zopakoval, co řek’...“

„Kdy to řek’?“

„Před asi čtvrthodinou v bráně, pane. Mluvil tam se seržantem Valiborem.“

— *Blbec k blbci sedá, křivej křivýho si hledá. Ale co tam dělal?*

„V bráně?“

„Vyjel si někam na koni, pane.“

„Kam někam?“

„Většina lidí nemá potřebu nám říkat, kam jedou, pane. Ale nikdy předtím sem ho neviděl někam vyjet.“

„A víte jistě, že to byl mincmistr?“

„Dyť je to manžel nevlastní sestry mý švagrový.“

Cestu nazpátek zvládl Vladislav ve třech minutách, a to ho ještě trochu zdržoval protestující desátník. Václava našli ještě v posteli.

„Dneska máš jen pět minut, aby ses oblík’ a došel pro koně.“

„A co snídane?“

„Snídane se odkládá na neurčito. Už si ale zbytečně přišel o celých dvacet vteřin.“

Václav vyskočil z postele a zmizel v hloubi domu.

„Umíte jezdit na koni, desátníku?“

„Umím, pane. Tenhle rok sem byl první na dostizích při branném dnu.“ Desátník se evidentně začal smiřovat s nevyhnutelným. „Ale nemám koně a sem pořád ve službě.“

„To už se nějak zařídí, desátníku.“

„Myslel sem si to,“ odtušil desátník.

Spolu s desátníkem už stáli půldruhé minuty na ulici, a Václav se zatím neobjevil. Vladislav mezitím zjistil, jak se desátník jmenuje, že už slouží šestnáctým rokem, má hodnou ženu a pět dětí.

„Kde tak dlouho seš?“ neodpustil si Vladislav, když po další minutě dorazil Václav.

„Nedalo se to stihnout. Ve stáji nikdo nebyl, a tak sem musel koně osedlat sám.“

„Svého koně teď půjčíš tady desátníkovi Radimírovi. Další sraz máme u Jitřní brány a pospěš si. A abysem nezapomněl, u pekaře pro nás obstarej nějaký sladký pečivo.“

„To už přeháníš, Vladislave!“

„Myslíš? Pro, cituju, *nadějného strážníka, na jehož bedra byl vložen snad až příliš těžký úkol*, to ale přece jen může bejt trochu náročný.“

„Už mlčím, Vladislave. Za deset minut sem u brány i s tvejma oblíbenějma koláčkama.“ Václav zasalutoval a rozběhl se zpět ke stáji.

„Takhle jednáte s podřízenějma, pane kapitáne?“

„Takhle jednám s nejlepším přítelem. Na podřízeny bysem si to nedovolil, Radimíre. Naskočte na koně, ještě se zastavíme u kapitána Městský stráže, abysme vyřešili ten váš druhej problém.“

Mincmistra poprvé spatřili až po několika mílích pronásledování, poté co přejeli nevysoký hřeben na cestě, která mířila k severu. A to měli obrovské štěstí, že cestou potkali několik lidí, kteří si na základě zevrubného Radomírova popisu vzpomněli na osamělého jezdce na ryzákovi.

„Dolů s koně. A kryjte se za stromy,“ rozkázal.

„Takhle ho nikdy nedostihnem. Za chvíli nám zmizí v tom lese.“

„Chceš udělat dvakrát stejnou chybu, Václave? Když my vidíme jeho, tak on může vidět nás.“

Vladislav opatrně vyhlédl z podrostu a chvíli pozoroval jezdce vzdáleného alespoň tři hony. Mincmistr právě zastavil a upřeně se díval do papíru, který držel v ruce. Pak se opět rozjel a za chvíli zmizel v průseku.

„Ještě chvíli počkáme, a pak vyrazíme,“ přikázal kapitán a ze sedlové brašny vytáhl další pomořanský koláček. — *Ještěže Václav ví, že nejradši mám ty jablečný s tvarohem a s posypkou.*

Další zastávku byli nuceni učinit uprostřed lesa, v němž zmizel mincmistr. Cesta pokračovala přímo vpřed, ale Krasavice ji odmítala následovat. Zastavila a zařehkala.

„Myslím, že tu někde musel odbočit.“

„Kam? Všude kolem je hustej les,“ podotkl Radimír.

„Možná, že už sme tu odbočku minuli. Krasavice byla neklidná už hezkejš pár sáhů.“

Pomalů se vraceli, a když minuli rozložitý buk, Václav zvolal: „Tamhle vede pěšina.“

Pomalů se po ní vydali s Vladislavem na Krasavici v čele. Pěšina obtáčela nevysoký pahrbek porostlý modříny, prosmýkla se přírodní branou tvořenou dvěma skalisky, aby nakonec skončila mělkém údolí, kde na břehu potoka stál starý kamenný mlýn. Z jeho střechy stoupal temný dým a okny prosvítala rudá záře. Krasavice přešla do cvalu, ale bylo pozdě. Když přijeli ke stavení, stálo už v jednom plameni.

„To už neuhásíme,“ podotkl Václav a rozjel se k tělu, které leželo před vjezdem do mlýna. Seskočil s koně a s pomocí Radimíra tělo odtáhl do bezpečné vzdálenosti od běsnícího ohně.

Muž neměl klobouk, jeho vlasy byly špinavé a spleené potem, přesto ho všichni tři muži poznali.

„Je to mincmistr,“ oznámil Radimír. „Mír jeho duši.“

„Zapálil ten mlýn a pak spáchal sebevraždu,“ navrhl Václav.

Vladislav, který už také opustil sedlo, přistoupil k mincmistrově tělu a otočil ho na záda. „Jen málokterej člověk si při sebevraždě rozdrť horní čelist a zároveň si vrazí dýku břicha, Václave.“

„Pak ho zavraždili jeho komplicové,“ pokračoval v úvahách Václav.

„Počkáme až to dohoří, a pak uvidíme. Ty zatím uvař čaj.“

Václav chtěl ještě něco říci, ale nakonec jen něco zamumlal, prohrabal svůj proviant a vydal se malým kotlíkem k potoku.

„Není jednoduchý bejt vaším přítelem, pane kapitáne.“

„No, je to o dost jednodušší než bejt mým nepřítelem.“

Vladislav navzdory žáru prozkoumal místo, kde našli mincmistra. „Zdá se, že to dostal ve mlejně a pak se vyplazil ven. Je tady málo krve a ta krvavá stopa vede zevnitř. Rád bysem se tam podíval.“

„Tamhleta kůlna zatím ještě nechytla,“ ukázal Václav vracející se od potoka s vodou.

Vladislav do kůlny opatrně nahlédl a chvíli se rozhodoval. Oheň sice neviděl, ale nevelkou prostoru vyplňoval hustý dým. V prvním púlsáhu od země byl nicméně o něco řidší. Nakonec to risknul po čtyřech. Po pár metrech narazil na něco těžkého ze dřeva a kovu. Vzal to a rozhodl se vrátit zpět, snaže se nedýchat.

„Myslím, že sem něco takovýho už viděl,“ konstatoval Václav, když byl Vladislavův úlovek vynesena na denní světlo.

„Viděls to včera, Václave. Je to kladivo, kterým mincíři rozklepávali cány.“

„Takže se tu vyráběly groše?“

„Možná groše, možná něco jinýho.“

„Snad nechcete říct, že tady mincmistr padělal peníze?“ zeptal se Radimír, kterému to konečně začalo docházet.

„Je to možný,“ připustil Vladislav, „ale moc tomu nevěřím.“

„Proč?“ zeptal se Václav.

„Jak by získali razidlo? Král mi řekl, že ty padělky byly vyražené razidlem z mincovny. Sám si viděl, jak ho střeží. Ani mincmistr by si ho nemoh’ jen tak vypůjčit.“

„To je pravda. Tam se vázej dokonce i hovna.“

„A navíc, pan mincmistr, až do dneška nevyjížděl z města. Jinak bysem si ho určitě všiml,“ doplnil Radimír.

„Přesto se tady dělo něco nekalýho,“ uzavřel diskusi Vladislav, „a my už aspoň něco máme. Myslím, že nejlepší bude vyrazit hned.“

„A co uděláme s panem mincmistrem?“ zeptal se Radimír.

„Odvezem ho Týna.“

„Jeho kůň ale utek’. A žádněj náš kůň ho neunese. Teda pokud někdo z nás nechce jít zpátky pěšky,“ podotkl Radimír.

Vladislav se rozhlédl a když nespátril Krasavici, dvakrát hvízdł. Z podrostu blízkeho hájku se vyřítila kobylka a za ní se hnál mincmistrův ryzák.

„Jak vidím, máš dalšího kamaráda. Nepřeháníš to trochu? Nemusíš to hned zkoušet na každýho hřebce.“

Krasavice neodpověděla, ale rozverně dloubla svého jezdce nozdrami.

Radimír jen zakroutil hlavou.

„Je to prostě ženská,“ konstatoval Vladislav. „Václave, ty ho chyt' za otěže a drž. Radimír mi pomůže s panem mincmistrem. Snad ho uzvednem.“

Když nakonec s obtížemi tělo přehodili přes sedlo, začal Vladislav prohlížet mincmistrovy kapsy. Nejdříve našel měsíc, který hodil Radimírovi, ať ho předá mincmistrově ženě, a až pak našel, co hledal. Pomalu rozložil papír a když do něj nahlédl, potřetí zahvízdl.

„Co tam je, Vladislave?“ projevila zvědavost Václav.

„Plánek, jak se sem dostat z Týna.“

„Takže už víš, kdo to udělal?“

„Ne, ale už vím, koho se na to zeptat.“

Do města dorazili těsně po poledni. Radimíra, jenž musel vést i ryzáka s mincmistrovým tělem, nechali za sebou a skoro celou cestu jeli tryskem, neboť Vladislav stále intenzivněji cítil, že nyní jde o každou vteřinu. Na chvíli se zastavil jen v bráně, aby se strážníků poptal na bydliště několika úředníků mincovny.

„Nejdřív jedem do Zlatnický, Václave. Pamatuješ?“

„Co bysem si měl pamatovat?“

„Promiň. Ty si tam tehdá vlastně nebyl.“

Nedělní město bylo plné lidí, a tak chvíli trvalo, než se propletli davy na Dolním náměstí i v úzkých uličkách Horního města. Zlatnická ulička byla krátká, a tak bez potíží našli dům s dvěma husami a vrbou na štítě.

„Bydlí tady zástupce mincmistra, paní?“ zeptal se Vladislav atraktivní blondýnky, která jim přišla otevřít.

„Je to můj muž.“ Žena hleděla na Vladislavova kolena černá od sazí, a pak přešla k holínkám, které také utrpěly určitou úhonu. Její hlas jasně ukazoval, co si o návštěvnících myslí. „Co mu chcete?“

„Jsem královský vyšetřovatel, paní. A váš manžel je podezřelej z podílu na padělání mincí.“

„Můj muž by nikdy nic takovýho neudělal,“ prohlásila rezolutně žena a zabouchla před Vladislavem dveře.

„Přivedu pár strážníků a vylomíme je,“ nabídl se Václav.

„Myslím, že to nebude potřeba. Stačí chvíli počkat.“

Po necelé minutě se skutečně dveře otevřely a v nich stál zástupce mincmistra. „Omluvám se za chování své ženy, pánové. Ještě si plně neuvědomila, kdo jste a jaké máte pravomoci. Pokud vám mohu nějak pomoci, pánové, tak vám rád pomohu. Co pro vás mohu udělat?“

„Prozatím potřebujeme pár odpovědí na otázky. Ale bylo by lepší, kdybysme je mohli položit někde uvnitř.“

„Samozřejmě, korouhevní pane. Jste vítán. Odložte si.“

Vladislav si odložil plášť a vešel do salónu. Nebyl velký ani přepychový, nicméně ukazoval, že paní domu má dobrý vkus. Zástupce mincmistra stál u stolu a jeho paní seděla v křesle a v očích, ještě před chvílí tak sebevědomých, měla slzy.

„Pan mincmistr si dnes udělal malej vejlet do mlejna nedaleko Velký řeky. Nevíte náhodou, proč tam jel, pane zástupče?“

„S tím vám, pánové, bohužel nepomohu. Mimo mincovnu se s panem mincmistrem nestýkám.“

„V tomhle případě se ale jednalo spíše o služební cestu.“

„Proč si to myslíte? Pokud vím, tak žádnou služební cestu naplánovanou neměl. Ve skutečnosti ještě nikdy na žádné služební cestě nebyl. On moc necestoval, jestli mi rozumíte.“

— *Je chytřejší a silnější než sem si myslel. Musím trochu přitvrdit.*

„Pan mincmistr byl dnes zabit a vy ste jedním z podezřelých. Pro jistotu vás musím zatknout.“

Zástupce viditelně zbledl a jeho žena zaštkala. I přesto pevným hlasem prohlásil: „Jsem nevinný. Ale je to vaše právo i vaše svědomí, pánové.“

„Václave, odved' pána do cely v nejbližší strážnici. Myslím, že ho ani nebude potřeba poutat.“

„Samozřejmě, pánové, půjdu dobrovolně.“

V tu chvíli se otevřely jedny z protilehlých dveří a do salónu vešla asi šestiletá holčička, která v náručí svírala panenku. Muž se vydal směrem k ní, aby ji objal.

„Na to už není čas, pane,“ prohlásil Václav. „Musíte jít s náma a modlit se ke všem bohům, abyste se vrátil k rodině.“

„Neodvádějte nám tatínka!“ vykřikla holčička, upustila panenku, rozběhla se k otci a objala mu nohy.

Nyní se slzy objevily i v mužových očích a žena začala křičet: „Řekni jim to, Svatoslave! Řekni jim to!“

„Mlč!“

„Proč bych měla mlčet? Zatáhl tě do toho, pak se nechá zabít a ty skončíš na šibenici.“

„Neposlouchejte ji! Neví co říká, chuděra.“

„Ona ví, co říká, pane Svatoslave. A je chytřejší než vy. My se to nakonec dozvíme, a pak to pro vás může bejt jen horší. Tomu kdo jednou zalže, už vyšetřovatel nemusí věřit nic. Ani to, že ste se na tom padělání nepodílel.“

Svatoslav se podíval na ženu i dceru, a až pak promluvil. „Tak dobře, pánové. Tuším, proč se pan mincmistr vypravil z města. Když se před týdnem dozvěděl, že se u nás měla razit lehká mince, pojal určité podezření a požádal mě, zda bych nezajistil diskrétní sledování jedné osoby. Zprostředkoval jsem mu to, ale od té doby o tom nic nevím.“

„O vašem podílu na té věci si ještě popovídáme, stejně jako o tom, jak můžete mít takové konexe, neboť nemýlím-li se, tak to nezajišťovala policie ani žádná veřejná společnost. Ale teď mě zajímá jen jedna věc. Víte koho měli sledovat?“

„Nevím, pane kapitáne. Mincmistr mi to nikdy neřekl.“

„Víte vůbec něco, co by nám pomohlo? Co by pomohlo vám?“

„Snad jen, že mincmistr nejspíš podezíral někoho z mužů, kdo pracoval se šrotlíky. Řekl mi, že je to slabina jeho systému.“

Vladislav se dlouho nerozmýšlel, protože stejně jako nebohý mincmistr začínal tušit. „Víte, kde bydlí pregěj Vratimír?“

Pregěj bydlel na jižním konci Horního města u Ševcovské fort-ny. Cestou je zastavila kolona na Korunní ulici, a tak museli jet

krokem. Václav tak mohl alespoň vyjádřit svůj obdiv nad dokonalou dedukcí svého dočasného velitele. „Jak si, při bozích, věděl, že v tom má prsty i ten zástupce?“ zeptal se nakonec.

„No, nebylo to tak složité, Václave. Podívej se, co si na plánu pan mincmistr poznamenal těsně před smrtí.“ odpověděl Vladislav a podal příteli inkriminovaný papír. „Je to tam vlevo dole.“

„Myslíš to – Říct Svatoslavovi, aby vyplatil jen polovinu. Matoucí měřítko plánu. – Tomu teda říkám stopa. A jak si přišel na toho pregéře?“

„Úsměv a smích. Jeden z nervozity a druhý z nervozity a strachu. Víš, jak si tehdy řek', že je to mincmistrova odpovědnost. Měls pravdu. Už když sme tam byli, tak tušil, kdo je pachatel. Pachatel, kterej si dovolil odhalit nejslabší místo jeho systému.“

„Tomu teda zrovna moc nerozumím.“

„Nevadí, tys taky nebyl špatnej. Nikdy bysem nečekal, že řekneš: „modlete se k bohům, abyste se vrátil rodině“. A to sem si myslel, jakej sem tvrděák.“

„Ani nevím, jak mě to napadlo. Ale je mi líto tý jeho holčičky.“

„Mám obavu, že jí tatínka stejně odvedou. Ale pokusím se zajistit, aby se jí vrátil dřív než odloží tu panenku.“

Vladislav znal Ševcovskou fortnu více než dobře. Stále ještě cítil palčivou hořkost ze setkání s čarodějkou, kvůli níž přišel o bratra. Hořkost i slast.

Dnes však nebyl den na vzpomínky. Před jedním z domů stál vraný kůň, na nějž svalnatý muž nakládal těžkou truhlici, zatím-

co jeho druh držel uzdu. Vladislav ty muže poznal a muži poznali Vladislava. Ten, jenž držel koně, se rozběhl směrem k fortně. Za ním se rozjel Václav.

— *Kovář, kterýho jsem viděl pracovat ve šmitně a chlap, kterej má dost sil rozdrtit člověku horní čelist. Václav by ho měl ale zvládnout.*

Druhý muž zůstal stát a čekal, až k němu Vladislav přijede.

„Tak rychle ste nás nečekal, pane Vratimíre.“

„Ne, pane kapitáne.“

„Teď půjdete se mnou a král rozhodne, co s váma bude.“

„Nestojím o to skončit na popravišti, p'ne“ prohlásil pregěř a upustil truhlu. Ještě dříve než dopadla na zem, se otočil a zmizel v domě.

Vladislav měl na rozhodnutí jen pár vteřin. — *Ten dům má určitě zadní vchod. Ale co když jen blafuje?* Pak si v hlavě rychle promítl plán města, otočil Krasavici a pobídl jí k cvalu. — *Tady se o to musí postarat Václav.* Mince, které se rozkutálely po ulici z rozevřené truhlice, nevzal vůbec v úvahu.

Krasavice proběhla uličkou a sama zatočila vpravo do Myšometné. Tam už byli četní chodci a jeden jezdec. Ze dveří jednoho ze vzdálenějších domů vyběhl pregěř. Rozhlédl se a když spatřil blížícího se Vladislava, strhl s koně jezdce, jenž kolem právě projížděl, a překvapivě snadno se dostal do sedla. Zpočátku nebyl příliš rychlý, ale Vladislava zpomalil sběh zachránců či spíše zvědavců, jenž se v několika vteřinách shromáždil kolem padlého jezdce.

— *Má náskok alespoň patnáct sáhů*, zhodnotil v duchu situaci a pobídl Krasavici. Zbytečně, neboť Krasavici to začalo bavit. Ještě než doběhli k rohu Korunovační, získali k dobru pár sáhů. Pak však pronásledování zkomplikovala dopravní zácpa. Pregér se jí dral hlava nehlava, ale Krasavice jako dobře vychovaná kobyłka nechtěla nikoho předbíhat, tím méně způsobovat okolojedoucím nějaké potíže.

Vraný kůň s uprchlíkem se rychle vzdaloval a za Královskou branou jim zmizel z dohledu. Krasavice naštěstí měla i další smysly, a proto v polovině klesání k Dolnímu náměstí zatočila ostře vpravo a v ulici, kde se trousily jen malé skupinky chodců, výrazně zrychlila. Kobyłka mezi nimi obratně kličkovala často je míjejíc o zlomky palců. Vladislavova lýtka se mnohokrát téměř odírala o fasády domů, ale kobyłka to měla dobře spočítané. To bohužel neplatilo pro vertikální směr, v němž se opírala o výšku svých očí a zcela ignorovala jezdce. Vladislav to poznal v okamžiku, kdy se na poslední chvíli zvrátil v sedla dozadu, aby jeho nos minul vývěsní štít vetešnictví na rohu Platnéřské o několik píd'. Po zbytek průjezdu městem proto držel hlavu co nejblíže hřívě, ačkoliv mu to výrazně omezovalo výhled a komplikovalo ovládání Krasavice.

Ulice pomalu zatáčela k Jitřní bráně a dlouhý přímý úsek odhalil pronásledovaného. Pregér se na chvíli obrátil a pak zatočil prudce vlevo, srážeje přitom několik stánků prodejců drůbeže na Drůbežím plácku. Shluk slepic, husí a dalšího domácího ptactva spolu se sprostě nadávajícími obchodníky v troskách stánků zabarikoval ulici, a tak Vladislavovi nezbylo nic jiného než se pokusit Krasavici zastavit. Poprvé, co na ní jezdil, neuposlechla a

třemi skoky překonala kritické místo zanechávajíc za sebou jen několik na smrt vyděšených slepic a vystresovanou perličku. Poté opět následoval dlouhý slalom mezi chodci, okořeněný občasnými výhledy na vraníka a jeho rozložitou zád.

Ulice vyústila na Dolní náměstí, na němž právě vrcholil nedělní trh, a tak jim kůň i jeho jezdec zmizeli z dohledu. To naštěstí příliš nevadilo, neboť jim stačil jen sluch. Třeskot rozbíjeného zboží, výkřiky sražených občanů a lamentování obchodníků jednoznačně určovalo jejich přesnou polohu.

Krasavici nyní plně ovládlo vzrušení ze stíhání kořisti. Vladislav ji už neřídil, jen trpně sledoval, jak za nimi padají stánky a ze země se zvedají otřesení obyvatelé města. Kobylka se sice snažila vyhybat cennějšímu a rozbitnějšímu sortimentu a srážela, pokud možno, jen dospělé a silné muže, přesto ve Vladislavově hlavě začala klíčit obava, že se to omluvou nevyřeší a bude muset platit tučné odškodné.

Těsně před branou se náměstí téměř vyprázdnilo, další překážku však představoval kordon gardistů, kteří se právě vraceli pod vedením seržanta Valibora ze cvičení a rozhodli se iniciativně pomoci zákonu. Dělo se to však ve spěchu, protože je uprchlík snadno rozrazil a zanechal většinu z nich ležet bezmocně na zemi. Rychle se však začali zvedat jsouce posilováni Valiborovým vojáckým: „Vstávejte, vy neschopný buzny!“

Vladislav už naštěstí dokázal předvídat, co jeho kobylka v zápalu stíhání udělá. „K zemi! K zemi, volové!“ křičel a křečovitě se držel otěží. Vojáci naštěstí uposlechli autoritativnější kapitánský hlas i mateřskou sílu gravitace, a nepředstavovali tak pro Kra-

savici výraznější překážku. Přeskočila dokonce i Valibora, který měl jako jediný poněkud delší vedení. Vladislav zaslechl jen jeho „To si odsere, ten...!“

Po dopadu na dláždění se klisna elegantně vyhnula vozu a skupině horníků a přešla do trysku. Až teď začala skutečná štvanice. Nejdříve se Vladislavovi zdálo, že se k pronásledovanému trochu blíží, poté ale začali mírně ztrácet. Cesta se stáčela k Velké řece a brzy bylo zřejmé, že honička může trvat ještě dlouho.

Na blízkém obzoru za malou terénní vlnou se našťestí objevil jezdec vedoucí dalšího koně. Byl to Radimír a překvapivě rychle se zorientoval v situaci. Pustil valacha s mincmistrovým tělem a rozjel se proti pregérovi. Chvilí to vypadalo, že jeho cílem je čelní náraz, který by ale navždy znehybněl nejen oba koně, ale i jejich jezdce. Pak se však v širokém kruhu otočil o sto osmdesát stupňů a přiblížil se zleva k vraníkovi. Zdálo se, že se o něj jen letmo otřel, ale když se opět vzdálili, byl to on, kdo zůstal v sedle. Pregér se zakymácel, a pak se neobratně pokusil zastavit koně, načež se naklonil na stranu, ztratil rovnováhu a po krátkém pádu se tvrdě setkal se zemí. Navzdory tomu se po chvíli vydrápal na nohy.

Vladislav zastavil asi dva sáhy od něj, seskočil s Krasavice a pro jistotu vytáhl z pochvy svou poboční zbraň – mečík či spíše dlouhou dýku. Opatrně se vydal k potlučenému muži.

„Neobtěžujte se, kapitáne. Já už vám neuteču,“ prohlásil pregér a podíval se přímo do očí svého vyšetřovatele.

„Zatím jen tuším, jak ste to dělal, pane Vratimíre. I tak ale budu mít dost důkazů, abych vás moh’ obvinít z penězokazectví.“

„Jak sem to podle vás dělal?“

„Vyráběl ste střížky ze slitiny, kde bylo méně stříbra a přinášel je skrytě do mincovny. Tam ste je opatřil ražbou, a namísto nich ste vynášel ty, kde bylo víc stříbra.“

„Víceméně máte pravdu.“

„Více nebo méně?“

„Více, kapitáne.“

„To jediný, co zatím nevím, je, jak ste obešel kontrolu ryzosti hoto-
tovejch mincí?“

„Některý sem udal jako špatný ražby. Ty se nekontrolovaly vůbec. Ale i z těch povedenejch se kontrolovalo jen pár mincí a vždycky to byly ty navrchu hromady.“

„Proč ste to dělal? Vždyť víte, co čeká penězokaze.“

„Začalo to nevinně. Jen sem chtěl tomu šílenci ukázat, že všechno to jeho vážení a zapisování je na hovno. Ukázat mu, že má v tom svým zasraným systému slabý místo.“

„Tak proč ste si odvážel tu truhlici?“

„Protože těm malejm stříbrnejm šmejdům málokdo odolá. A protože sem na to nemoh' bejt sám. Někdo přece musel vyrábět šrotlíky, který sem přinášel do mincovny. Nakonec sem jim podleh' i já, když se mi začaly hromadit. Chtěl sem jich pořád víc, abysem si mohl žít jako pán. A pak sem si říkal, že to vlastně není ani krádež. Vždyť mince vznikne tím, že na ten plíšek vyrazím královským razidlem královu hlavu. A vůbec nezáleží na tom, kolik je v tom plíšku stříbra. Je tam ta správná hlava, tak je to berná mince.“

„Myslím, že král se na to bude dívat trochu jinak.“

„Taky si myslím, pane kapitáne,“ prohlásil rezignovaně Vratimír a sáhl si do kapsy kalhot. Vladislav mu přiložil špičku dýky k hrudi.

„Nebojte se, nemám zbraň. Jen vám chci něco ukázat.“ Pregér pomalu – opravdu velmi pomalu – zvedl ruku a rozevřel pěst. Na dlani mu ležela velká mince. „Vemte si jí, prosím.“

Vladislav zakroutil hlavou.

„To není úplatek, kapitáne.“

Vladislav opatrně převzal minci levicí a pohlédl na ni. Byla na ní vyražena královská osmicípá hvězda a v opisu královo jméno.

„To je ten šestigroš vydaný k výročí svatby vaší sestry. Podívejte se na rubovou stranu.“

Vladislav minci pomalu otočil a spatřil nádherně detailní rytinu. Uprostřed před Velesovým žrcem klečel král a královna a po stranách jako strážci stáli dva vysocí muži. Jedním byl Vladislav a druhým Zbyslav, jehož podoba vycházela z medailonku, který královna nosila jako přívěšek.

„Viděl sem vašeho bratra ve Věži, když ho přinesli a jeho tělo bylo posetý desítkama ran. Byl sem tehdá královým vojákem. Tu minci vám daruju jako vzpomínku na něho.“ Vladislavovi zvlhly oči a Vratimír pokračoval. „A taky na mě.“

Pohybu Vratimírovy pravice i záblesku kovu v ní si Vladislav všiml příliš pozdě. Instinktivně použil dýku, kterou měl stále v pohotovosti. I přesto byl pomalejší a protivníkův úder ho zasá-

hl do slabin. Nebyl však příliš silný a zdálo se, že zbraň nepro-
nikla až ke kůži.

Protiúder, jenž již nešel zastavit, však mířil přímo k srdci, přesto
pregér zůstal pár vteřin stát, dívaje se Vladislavovi do očí. Jeho
rty téměř neslyšně zašeptaly: „Děkuju, kapitáne.“ Až poté se mu
podlomila kolena.

„Slíbil ste mi, že neutečete.“

„To není útěk,“ promluvil Vratimír s obtížemi, kleče na kolenou.
„To je trest. Spravedlivej trest.“

Vladislav neodvracel zrak od těla, jenž nakonec spočinulo na
zemi a neslyšně z něj unikal život. Oči ho ještě pár vteřin upřeně
sledovaly, a pak znehybněly. Vratimírova levice se naposledy za-
chvěla a mezi prsty se zaleskl stříbrný kov amuletu – Perunovy
sekyrky.

Poté Vladislav dlouho mlčky stál a obrátil se, až když slyšel při-
cházet Radimíra.

„Moje poslání skončilo, desátníku. Zločin se potrestal.“

„Byla to sebeobrana, pane kapitáne.“

Vladislav na to nic neřekl, pomalu přešel k řece, opláchl v ní
dýku, zasunul ji do pochvy, darovanou minci si předal do pravé
ruky, a poté ji jediným pohybem vyslal nad klidné vody vele-
toku. Mince se několikrát odrazila od hladiny, a až pak klesla do
hlubin.

— *Jedna, dva, tři, čtyři, pět... Někdy by bylo lepší navěky zapo-
menout.*

© 2023, Jiří Fišer

Creative Commons Uvedte původ-Neužívejte komerčně-
Nezpracovávejte 4.0 Mezinárodní License.